

Uniun dals Grischs

Protocol da la radunanza generala dals 14 avrigl 2012

Zernez, Hotel dal Uors, 9.30 - 12.30

Preschaint(a)s: in tuot 43 persunas, da quellas 32 commembers UdG cumprais suprastanza, cuvis, delegats LR e collavuators regional LR, 5 rapreschantants da cumüns, 6 giasts (inclus ils rapreschantants da las medias).

Sün proposta da la presidenta nu vegnan prelettas las bleras s-chüsas.

La presidenta Maria Sedlacek dà il bivgnaint a tuots e salüda als giasts, tanter quels al president da la Lia Rumantscha, Vincent Augustin.

Davo il chant cumünaivel driva la presidenta Maria Sedlacek la radunanza cun las

Tractandas:

1. Tscherna dals dombravuschs
 2. Approvaziun dal protocol
 3. Rapport presidial 2011
 4. Rapport Chesin Manella e Chalender Ladin
 5. Rendaquint 2011 e rapport da la cumischiun sindicatoria
 6. Fixar la contribuziun annuala
 7. Program da lavur 2011/2012
 8. Preventiv 2013
 9. Tschernas
 10. Moziuns da commembers
 11. Varia
-
1. Sco dombravuschs vegnan tschernüdas Silvia Nolfi e Marianna Werro.
 2. Il protocol da la radunanza generala dals 2 avrigl 2011 vain approvà. Üna commembra giavüscha cha la posiziun „UdG e Pro Idioms“ cha Riet Ganzoni vaiva prelet suot tractanda 12 vegna allegada sco documaint al protocol. Il giavüsch vain tut incunter.
 3. Cun üna poesia da Chasper Poo atschegnescha la presidenta il tema da davomezdi ‚Co far sairadas rumantschas?‘ cun Chasper Pult. In seis rapport presidial drizza ella a la radunanza plets da cumgià ed ingrazchamaint per Gion Peider Mischol sco collavuratur regional LR chi va in pensiun e per Claudia e Pol Clo Nicolay chi as retiran sco administradors dal Chesin Manella, e salüda a Sidonia Klainguti sco conredactura dal Chalender Ladin. Ella manzuna las ediziuns novas da la Chasa editura rumantscha. I vöglià però eir ils „autuors locals“ chi vegnan a pled aint ils periodics da l’UdG sco la Chasa Paterna, il Dun da Nadal, il Chalender Ladin. Plünavant manzuna ella il fat quant important chi saja il sustegn dals cumüns a l’UdG, e’l problem dal rumantscha a las scoulas medias, chi nun ha amo chattà üna soluziun satisfacenta.

Gian Reto Rainalter preschainta la pagina d'internet actualisada da l'UdG. Anna-lea Stuppan preschainta las ediziuns novas da „Janaiverin“ ed „Engiadina narrais-cha“ sco eir il dvd per uffants „Safari“. Anna Ratti preschainta sco autura la Chasa paterna „L'üschnair“ e prelegia ün'istorgia landroua.

4. Pol Clo e Claudia Nicolay sun stats respunsabels ils ultims 6 ons pel Chesin Manella e dan giò rapport. Cun ün vast program d'occurrenz ed exposiziuns han els fat cun success our dal Chesin ün lö d'inscunter. A lur successura Sidonia Janett-Melcher giavüschan els tuot il bun.

Sidonia Klainguti dà giò rapport pel Chalender Ladin. Ella manzuna cha our da la contribuziun davart Giuliano Pedretti, cha la redacziun vaiva previs, es dvantà malavita ün necrolog. La fin da redacziun pel nouv Chalender Ladin saja la fin da gün.

Mario Pult relatescha cuortamaing davart sia actività sco collavuratur regional LR: proget „Multiplicatur“, cuors da rumantsch, tema rumantsch e turissem, pressa, bibliotecas ed oter plü. El ingrazcha a Gion Peider Mischol chi banduna la Lia Rumantscha Zernez.

5. Il chaschier Riet Ganzoni preschainta il quint e bilantsch per l'on da gestiun 2011. Discussiun lasupra nu daja otramaing ingüna – ün commember remarcha cha'ls relaschs chi figüreschan aint il bilantsch sco reservas sajan da dovrar o levar e na da spargnar. Il rapport dals revisuors da quint Jan Ruinatscha e Duri Schweninger vain prelet, e la radunanza approvescha il rendaquint 2011 sainza cun-tervuschs.

Il preventiv per l'on 2013 prevezza ün s-chavd da frs 10'500. El vain preschantà dal chaschier ed approvà sainza cun-tervuschs da la radunanza.

6. La contribuziun annuala (e predscha da vendita dal Chalender Ladin) dess restar sco fin qua 16.- francs, decida la radunanza sainza discussiun.
7. La presidenta preschainta il program da lavur 2012/2013. Quel as concentrescha sün la cuntinuaziun da realisar films per uffants in fuorma da dvd, preparar ils dicziunaris puter e vallader da Gion Tscherner per la versiun online, sco eir realisar, dasper ils periodics regulars, diversas ediziuns.
8. Es gnü evas suot tractanda 5.
9. La presidenta infuormescha chi saja da tscherner ün(a) successur(a) per Riet Ganzoni chi sorta da la suprastanza pervi da la limitaziun dal temp d'uffizi dad ot ons. La radunanza intimescha dad examinar ün'eventuala müdada da l'artichel correspondent dals tschantamaints, e da tractandar quel punct per la prosma radunanza generala.

Da Riet Ganzoni sco suprastant vain tut cumgià cun ün ingrazchamaint ed ün regal.

Per sia successiun propuona la suprastanza a Maria Dosch da Samedan. Ella as preschainta svessa e vain eletta cun acclamaziun.

La fin dal 2012 sorta Men Janett da la suprastanza da la LR. Per mans da la radunanza da delegats LR in october 2012 po l'UdG propuoner ün(a) successur(a) per l'elecziun. La suprastanza propuona sco candidata a Maria Sedlacek; Men Janett preschainta la proposta e'ls motivs per avair in suprastanza LR qualchün da la suprastanza UdG. – Romedi Arquint propuona da convochar d'utuon üna radunanza extraordinaria per la nominaziun da candidat(a)s tant pel presidi da la

LR sco pel sez illa suprastanza LR, inclus suppleant(a). La radunanza decida in quist sen, e la tractanda vain serrada.

10. Moziuns da commembers nu sun gnüdas inoltradas ingünas.

11. La presidenta dà il pled a Vincent Augustin, president LR, chi fa constataziuns in regard als temas actuals sco la chasa editura rumantscha, il rumantsch a las scoulas medias e la scolaziun dals magisters pels s-chalins superiors, l'alfabetisaziun in rg respectivamaing i'ls idioms, ils mezs d'instrucziun e la nouva ledscha da scoula. Cha la rumantschia saja üna vouta daplü divisa, es sia conclusiun.

I seguan divers votums e replicas in quist connex. Il president scadent da la SRG, Duri Bezzola, porta il salüd ed ingrazchamaint da l'SRG ed intuna l'importanza dal rg pels mediums da massa electronics. Duri Denoth fa attent a la pagina www.udg.ch cun la vendita online ed a la necessità da metter ils dicziunaris ladins eir illa rait d'internet. Carola Bezzola exprima ün cumplimaint ed ingrazchamaint per la lavur da Claudia e Pol Clo Nicolay.

La presidenta po serrar la radunanza ed invidar al giantar cumünaivel e pel program dal davomezdi, ingio chi's voul discuter aspets dad occurrenzas ,rumantschas' cun ün public masdà. La moderaziun fa Chasper Pult.

Pel protocol:

Men Janett

Agiunta al protocol:

Posiziun da l'UdG, preletta a la radunanza generala dals 2-04-2011

UdG e Pro idioms

Ün dals evenimaints ils pü remarquabels illa famosa problematica dal Rumantsch Grischun in scoula düraunt l'an passo es sto la fundaziun da la Pro idioms. Stupefacent ed allegraivel es impustüt sto il rebomb ch'ün organisaziun chi's dedicha ad üna dumanda da lingua ho gieü illa populaziun rumauntscha. Infra cuort temp quinta la Pro idioms 1400 commembers. Ad es bel da vair cha dumandas d'identited rumauntscha sun auncha bunas da mobiliser a taunta gliעד.

L'UdG da l'otra vart es l'organisaziun tradiziunela, e scha poss dir venerabla, culla mera da la chüra da lingua e cultura rumauntsch ladina. In dumandas da politica da lingua as ho l'UdG tradiziunelmaing püttost tgnida inavous e s'ho concentrada sün oters champs, l'ediziun da cudeschs e mezs audiovisuels ladins etc. l'ls ultims ans as ho l'UdG però vi e pü ingascheda eir in dumandas da politica da lingua ed impustüt illa dumanda da RG in scoula ed ho cò p.ex. inizio e promoss la via da la mediaziun traunter las pusiziuns düras ed ideologisedas dad aderents ed adversaris, da chantun e scoulas.

L'UdG ho perseguito cun interess il svilup da la Pro idioms schabain ch'ella nun as ho partecipada vi da quella activmaing u uffizielmaing. La Pro idioms ho mno novs impuls illa discussiun, eir surour nossa val, ed nus sperains cha que'ns gratagia per glivrer cun forzas reunidas da mantegner noss'identited linguistica, fors'eir cun l'agüd d'üna nouva regenza cun üna meglr'udida pels bsögns da la populaziun rumauntscha. In quist sen nu resguar-

dains a la Pro idioms scu occurrenza da concurrenza dimpersè scu nouva forza sül marchò, chi s'ingascha cun nouv schlauntsch, forsà cun oters mezs, pü politics, ma pels listess böts.

E que am pera, per glivrer, il punct decisiv: Nus ans ingaschans pels listess böts. Ad essans memma pochs rumauntschs per ans pudair praster inavaunt il lusso da'ns dispütter traunter pêr. Hoz nun es que l'imnatscha chi vain da dadour, l'imperialissem dad otras linguas, da Taliauns u Tudas-chs, chi'ns faun dan. Hoz essans nus rumauntschs chi'ns marginalisains e'ns abolins a nus svesc cun manchaunza da consciant e superbgia, cun fundamentalissem ed eternas cuntaias internas. ‚Divide ed impera‘, scu cha dschaivan già ils imperatuors medioevels. Otras cumünanzas linguistics paun ans observer cun schmurdüm cu cha nus rumauntschs ans decimains pass per pass. Las vias, ils opiniuns e las strategias dals differents giuverders aint il gö da la rumantschia varieschan, a dessan varier, ma per glivrer nu pudains schmancher cha be l'uniun do forza.

In quist sen gratulains a la Pro idioms pel success, la giavüschains inavant buna reuschida e sperains ad üna buna e früttaivla colavuraziun futura i'l interess da la chosa.

Eau vez cha'l president da la Pro idioms es preschaint. Forsa ho'l il bsögn da güsta pigler il pled?